

трансформаційною економікою. На даному етапі розвитку фінансових відносин, необхідним є визначення напрямів економічного регулювання, пріоритетів фінансової політики виходячи з основних засад соціально-економічного розвитку країни на середньо- та довгострокову перспективу. Доцільно враховувати відповідний зарубіжний досвід в частині проведення дієвої грошово-кредитної політики, посилення ефективності бюджетного стимулювання економіки, підвищення якісного рівня фінансово-бюджетного прогнозування та державного фінансового контролю. Вагомим є реалізація заходів спрямованих на підвищення конкурентоспроможності вітчизняного експорту з використанням інструментів валютного регулювання [3].

З метою підвищення результативності трансформацій економіки доцільним є підвищення частки її інноваційної складової шляхом використання інструментів монетарної, бюджетно-податкової політики, вдосконалення інститутів економічного розвитку та соціальної сфери. Пріоритетними напрямками державної фінансової політики на середньострокову перспективу мають стати підвищення дієвості фінансово-бюджетного планування і прогнозування, механізмів валютного регулювання, рефінансування банків, утримання стабільного рівня цін, забезпечення збалансованості бюджетної системи. Вагомим є подальше зміцнення ролі фінансової складової розвитку суспільства в забезпеченні економічного зростання.

Список літератури

1. Бюджетно-податкова політика у системі регулювання економіки: монографія / І. Я. Чугунов, Т. В. Канєва, М. Д. Пасічний та ін.; за ред. І. Я. Чугунова. К.: Глобус-Пресс, 2018. 354 с.
2. Кучер Г. В. Державні фінансові ресурси: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 608 с.
3. Чугунов І. Я., Пасічний М. Д. Фінансова політика України в умовах глобалізації економіки. *Вісник КНТЕУ*. 2016. № 5. С. 5 – 18.

УДК 336.73:368.025.18

Петренко О. П.

к. е. н., доцент кафедри економічної
теорії і економіки підприємства,

Одеський державний аграрний університет,

Бужора А. Л.

студентка 3 курсу інженерно-економічного факультету,

Одеський державний аграрний університет

ЗНАЧЕННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ КРЕДИТНО-ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Окрім банківських установ, важливе місце у фінансових системах переважної більшості країн належить спеціалізованим небанківським фінансовим інститутам, які в останні десятиліття набувають усе більшого розвитку та починають складати серйозну конкуренцію для комерційних банків на ринку фінансових послуг. Діють вони, як і банки, у різних секторах ринку позичкових капіталів, але не виконують усіх основних банківських функцій, а найважливішою рисою, яка їм притаманна та відрізняє їх від банківських установ, є вузька спеціалізація [1].

Основні напрями діяльності сучасних спеціалізованих кредитно-фінансових інститутів пов'язані з акумуляцією заощаджень населення шляхом залучення коштів на вклади, випуску власних акцій, облігацій, продажу страхових полісів; кредитуванням певної сфери економіки або господарської діяльності, групи населення; наданням іпотечних кредитів;

організацією пенсійного та соціального забезпечення населення; здійснення операцій в рамках кредитної взаємодопомоги.

В Україні така ланка кредитної системи розвинена ще досить слабо. Небанківські фінансові установи переживають період свого становлення, їх розвиток залишається мало динамічним, інколи навіть хаотичним, саме тому актуальним є подальше дослідження їх правової природи, діяльності, функцій, які вони виконують в економіці держави, тощо [2].

Так, наприклад, величина активів небанківських установ у ВВП в Україні складає 6,1 %, у Німеччині – 72,2 %, в США – 261,8 %.

Таблиця 1

**Діяльність небанківських фінансово-кредитних установ
на фінансовому ринку України**

Показник	2014 рік	2016 рік	2018 рік
ВВП, млрд. грн.	1566,7	2383,2	3569,2
Активи банків, млрд. грн.	1278,1	1256,3	1320,1
Відношення активів банків до ВВП, %	81,5	52,7	36,9
Активи небанківських фінансово-кредитних установ, млрд. грн.	125,0	194,3	216,9
Відношення активів небанківських фінансово-кредитних установ до ВВП, %	7,9	8,1	6,1
Середньозважені відсоткові ставки за кредитами:			
– у національній валюті, %	18,8	17,7	19,8
– в іноземній валюті, %	8,3	8,2	9,5

Але за останній рік небанківські кредитно-фінансові установи продемонстрували активну динаміку розвитку. Так, у 2018 році було виведено з ринку кредитування ненадійні гравці (27 ломбардів, 26 фінансових компаній, 18 лізингодавців, 6 страхових компаній та 6 кредитних спілок, а також 2 недержавні пенсійні фонди). Проте, не дивлячись на зниження кількості фінансових установ, капіталізація ринку небанківських фінансових послуг суттєво зросла. Так активи і власний капітал фінустанов перевищили 216,9 млрд грн і 54,7 млрд грн відповідно. А саме зросли активи страховиків на 2,1 млрд грн, або на 3,7 %, активи НПФ зросли на 288 млн грн, або 12,8 %, активи кредитних спілок зросли на 150 млн грн, або на 7 %, активи ломбардів – на 444,0 млн грн, або 12,8 %. Спостерігається стабільність позитивного тренду регіональної експансії спеціалізованих кредитно-фінансових установ. Це дає можливість забезпечити доступність небанківських фінансових послуг в регіонах України.

Таким чином, небанківські фінансово-кредитні установи відіграють важливу роль на національному ринку України. Сталий розвиток ринку кредитування небанківськими фінансово-кредитними установами дасть можливість створювати нові робочі місця з податковими відрахуваннями до місцевих бюджетів. Проте існує низка проблем пов'язана з: низьким рівнем захисту прав споживачів фінансових послуг, низькою капіталізацією установ, тісною взаємопов'язаністю банківської та страхової галузей, недосконалим та неналежним державним регулюванням, низькою платоспроможністю населення. Для рішення цих проблем можна запропонувати наступні шляхи: удосконалення законодавчої бази; поширення інформації про діяльність небанківських фінансово-кредитних установ, надаваних ними послугах і гарантіях; стабілізація політичної ситуації в країні, і, як наслідок, стабілізація економіки; приведення доходів громадян до рівня доходів у розвинених країнах.

Список літератури

1. Ємець В. В. Інститути небанківського фінансового сектора у системі забезпечення економічної безпеки України. *Актуальні проблеми економіки*. 2006. № 11.

2. Ватаманюк З. Г., Дорош О. Л. Небанківські фінансові інститути у країнах Західної Європи. *Фінанси України*. 2003. № 12. С. 98 – 106.

3. Залетов.О. Небанківський фін ринок у 1 півріччі продовжив активно розвиватися. *АФІ: Об'єднання фінансових установ*. 2018. URL: <https://www.afi.org.ua>.

4. Васько Ю. В. Сучасний стан і перспективи розвитку фінансово-кредитних установ України. *Форум фінансових дискусій*. 2017. URL: <https://www.libfor.com>.

УДК 336.131.7

Пустовгар С. А.

к. е. н., старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин та фінансів,
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ВНУТРІШНІ МЕХАНІЗМИ НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ КРИЗОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Функціонування українських підприємств в сучасних умовах супроводжується збитковістю їх діяльності, зростанням кількості підприємств, щодо яких порушено справу про банкрутство та які припинили функціонування в наслідок нездатності задовольнити вимоги кредиторів та інвесторів. Такий фінансовий стан підприємств є наслідком зниження рівня платоспроможності підприємств, що призводить до порушення фінансової рівноваги та ставить під загрозу їх подальше існування. Згідно офіційних даних за січень-вересень 2018 року частка збиткових підприємств становить 29,8 % від загальної кількості функціонуючих, порівняно із значенням даного показника 27,6 % за підсумками 2017 році, 27 % – 2016 р., 26,7 % – 2015 р. У зв'язку із негативною динамікою зростання частки збиткових підприємств протягом 2015 – 2018 рр., що доповнюється стійкою тенденцією скорочення їх чисельності (15,89 % великих та 5,43 % середніх підприємств за 2018 рік) [1] актуалізується необхідність пошуку внутрішніх резервів нейтралізації фінансових ризиків кризових підприємств.

Вагомий внесок у розробку підходів до мінімізації фінансових ризиків підприємства зробили такі вчені, як: Письменна Т. [2], Полякова О. [3], Al-Kassar T. [4], Fang F. [5] та інші. Не зважаючи на значну кількість напрацювань в даному напрямку, невирішеною залишається проблема визначення внутрішніх фінансових нормативів, дотримання яких забезпечить вихід підприємств з кризового стану.

В системі методів мінімізації фінансових ризиків підприємства основна роль належить внутрішнім механізмам. Внутрішні механізми нейтралізації фінансових ризиків являють собою систему методів зниження їх негативних наслідків, які обираються і здійснюються в рамках самого підприємства.

Для того, щоб вдало обрати напрями розробки внутрішніх механізмів нейтралізації фінансових ризиків, необхідно розробити модель розрахунку загального рівня фінансових ризиків. Розроблений інтегральний показник рівня фінансових ризиків повинен об'єднати оцінку різних видів ризиків в один показник, тим самим узагальнюючи рівень нейтралізації фінансового ризику на підприємстві. Об'єктом дослідження виступили кризові підприємства машинобудування: ПАТ «Харківський підшипниковий завод», ПАТ «Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе», ПрАТ «Харківський електротехнічний завод «Трансзв'язок», ПАТ «Харківський велосипедний завод ім. Г. І. Петровського», ПАТ «Точприлад», ПАТ «Харківський електротехнічний завод